

ผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ บางประเด็นที่สำคัญ

๑. เขตอำนาจศาลปกครอง มาตรา ๑๑

บทบัญญัติมาตรา ๑๑ เป็นกรณีเพิ่มหลักการขึ้นใหม่ความว่า “การดำเนินการจัดการเลือกตั้งในการออกกระเปียบหรือประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย และการกระทำอื่นใดซึ่งได้ดำเนินการตามหมวด ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมวด ๒ การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และหมวด ๓ การประกาศผลการเลือกตั้ง ให้ถือว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” โดยสำนักงาน กกต. ให้เหตุผลว่า เพิ่มหลักการใหม่เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งไม่สะดุดหยุดลงในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งผลจากมาตรานี้ย่อมส่งผลทำให้คดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการเลือกตั้งดังกล่าวได้รับการยกเว้นโดยไม่ต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้มีหนังสือมาถึงคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและคณะอนุกรรมการฯ เพื่อแจ้งข้อสังเกตในมาตราดังกล่าว จากนั้นมีการเชิญผู้แทนจากศาลปกครองสูงสุด และผู้แทนจากสำนักงาน กกต. สรุปลงสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้แทนจากศาลปกครองสูงสุด ชี้แจงโดยให้เหตุผลในการจัดทำหนังสือมาถึงประธานคณะอนุกรรมการฯ เพื่อให้ตัด มาตรา ๑๑ ออก คือ

๑) การออกกระเปียบ ประกาศ คำสั่ง และคำวินิจฉัยตามความในมาตรา ๑๑ เป็นการกระทำที่ใช้อำนาจทางปกครอง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติความเพื่อให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่ง กกต. ถือเป็นหน่วยงานทางปกครองประเภทหนึ่ง และได้ใช้อำนาจทางกฎหมายในการดำเนินกิจการทางปกครอง จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับตามหลักการของมาตราดังกล่าว โดยหลักการนี้เป็นหลักการเดิมที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการบัญญัติอย่างชัดเจนใน มาตรา ๒๒๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้บัญญัติหลักการนี้ไว้โดยมีการกำหนดไว้เป็นพิเศษว่าการฟ้องคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครองของ กกต. หรือของสำนักงาน กกต. ที่ดำเนินการตามมติของ กกต. และมีใช่คำวินิจฉัยของ กกต. ที่ใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญก็ให้สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งหลักการนี้เป็นที่ยอมรับกันมาและเป็นหลักการที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) กรณีที่รัฐธรรมนูญมีความประสงค์ให้การกระทำทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองโดยมีความประสงค์ให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมเป็นการเฉพาะ เช่น การให้ใบเหลือง - ใบแดง นั้นจะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ โดยในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ในมาตรา ๒๑๙ และในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ในมาตรา ๒๒๖ ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกา และการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ ซึ่งหากมีกรณีใดที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะก็ย่อมต้องใช้หลักทั่วไปซึ่งต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

๓) กรณีการดำเนินคดีของศาลปกครองที่มีความกังวลว่าอาจมีความล่าช้าหรืออาจมีปัญหาบางประการที่ไม่คุ้นเคยนั้น ประเด็นนี้เห็นว่าข้อพิพาทที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองเป็นข้อพิพาททางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหรือคำสั่งโดยเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจทางปกครองของฝ่ายปกครอง ซึ่งศาลปกครองมีวิธีพิจารณาคดีที่มีลักษณะเฉพาะที่ใช้กับกรณีการตรวจสอบการใช้อำนาจทางปกครอง และมีตุลาการที่มี

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อย่างไรก็ตามหากคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองคดีดังกล่าวก็ต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมอันเป็นไปตามหลักการที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๔ โดยที่ศาลยุติธรรมจะมีผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีแพ่งและคดีอาญาเป็นหลัก ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายจึงเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมที่จะให้มีการนำคดีที่เป็นข้อพิพาททางปกครองไปอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีคดีความค่อนข้างมากอยู่แล้ว นอกจากนี้ในส่วนข้อกังวลเกี่ยวกับความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลปกครองนั้นเนื่องจากในปัจจุบันศาลปกครองได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และได้มีการการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวอีกในปีนี้ รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีปกครองก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วเช่นกัน ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่าง ๆ ก็เพื่อให้ศาลปกครองสามารถมีวิธีพิจารณาที่รวดเร็วตอบสนองต่อการพิจารณาคดีต่าง ๆ รวมถึงคดีที่เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งด้วย

ทั้งนี้ หากมิได้มีบทบัญญัติพิเศษที่กำหนดให้คดีความต้องได้รับการพิจารณาในศาลปกครองสูงสุด คดีดังกล่าวย่อมต้องได้รับการพิจารณาเริ่มจากศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ฉบับที่ผ่านการพิจารณาจาก สนช. นั้นมิได้บัญญัติหลักการให้นำคดีขึ้นสู่ศาลปกครองสูงสุดได้ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒

ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ชี้แจงโดยให้เหตุผลที่ต้องบัญญัติหลักการในมาตรา ๑๑ ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ

๑) เพื่อให้เกิดความชัดเจนเนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กกต. ตามมาตรา ๒๑๐ ประกอบมาตรา ๒๒๔

๒) เพื่อป้องกันมิให้การพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ของ กกต. อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองซึ่งวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองอาจมีผลกระทบต่อจัดการเลือกตั้งได้ โดยในกรณีนี้มีตัวอย่างกฎหมายที่บัญญัติยกเว้นการใช้เขตอำนาจของศาลปกครองคือ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๑ ความว่า นอกจากนี้ยังมีกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการพิจารณาคดีของศาลปกครองกรณีการเลือกตั้งท้องถิ่นของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งกรณีนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อ กกต. เพราะหาก กกต. มิได้จัดการเลือกตั้งด้วยเหตุที่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีว่างลงตามคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดก็ย่อมถือเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาได้

๒. การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกรณีการเปิดเผยหมายเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก มาตรา ๒๘

ประเด็นนี้ที่ประชุมเห็นว่าความในมาตรา ๒๘ ได้กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยและให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณที่ใกล้เคียง โดยการจัดทำบัญชีรายชื่อนั้นจากแนวทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะมีการเปิดเผยหมายเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ซึ่งการเปิดเผยอาจกระทบสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ เนื่องจากมีมิจฉาชีพนำตัวเลขนี้ไปใช้ในทางที่ไม่สุจริตได้ ทั้งนี้ จึงเห็นควรให้เชิญผู้แทนจากสำนักงานทะเบียน กรรมการปกครอง มาชี้แจง

ผู้แทนสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ชี้แจงว่า ปัจจุบันสำนักบริหารการทะเบียนจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๖ ชุด โดยแบ่งการพิมพ์เป็น ๒ ครั้ง เนื่องจากการพิมพ์แต่ละครั้งจะใช้กระดาษที่มีแผ่นคาร์บอนสำเนาในตัว ซึ่งสามารถพิมพ์สำเนาให้มีความคมชัดที่จำนวน ๔ สำเนาต่อการพิมพ์ ๑ ครั้ง

ส่วนการบริหารจัดการในการพิมพ์บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นเนื่องจากต้องพิมพ์รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากถึง ๕๐ ล้านคน จึงต้องแบ่งการพิมพ์กระจายไปตามสำนักงานทะเบียนประจำอำเภอทั่วประเทศ ซึ่งมี

สำนักทะเบียนที่มีระบบคอมพิวเตอร์สามารถจัดพิมพ์ได้อยู่ ๑,๒๐๐ แห่งจากจำนวนสำนักทะเบียนทั้งหมด ๒,๔๐๐ แห่งทั่วประเทศ โดยใช้เครื่องพิมพ์ Hi Speed Line Printer ขนาดใหญ่ มีความเร็วในการพิมพ์ ๑,๒๐๐ บรรทัดต่อวินาที และใส่กระดาษที่ละกล่อง โดยแต่ละแห่งจะใช้เวลาในการพิมพ์ ๑ คืน

ทั้งนี้ รายละเอียดและประเภทของข้อมูลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สำนักงาน กกต. เป็นผู้กำหนดและมอบหมายให้สำนักบริหารการทะเบียนดำเนินการจัดพิมพ์ หากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เห็นว่าควรกำหนดให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็น ๒ แบบ คือ แบบที่ระบุเลขประจำตัวประชาชนเพื่อใช้สำหรับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และแบบที่ไม่ระบุเลขประจำตัวประชาชนสำหรับใช้ปิดประกาศ ณ ที่เลือกตั้ง สำนักบริหารการทะเบียนก็สามารถดำเนินการจัดพิมพ์ได้โดยประมวลผลข้อมูลและพิมพ์ ๒ ครั้ง เพียงแต่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการพิมพ์เพิ่มขึ้นจาก ๑ คืน เป็น ๒ คืน และใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นบ้างเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาด้วยว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อไป กกต. จะกำหนดให้ใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งในหน่วยเลือกตั้ง และนอกหน่วยเลือกตั้งรวมแล้วเป็นจำนวนที่ชุดด้วย

๓. เครื่องลงคะแนนเลือกตั้ง มาตรา ๖๑

บทบัญญัติในมาตรา ๖๑ เป็นการเพิ่มหลักการขึ้นใหม่เกี่ยวกับวิธีการลงคะแนนโดยวิธีอื่น เพื่อรองรับการลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนน ซึ่งผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ได้ชี้แจงว่า มาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่จะมีในอนาคต เนื่องจากการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยเครื่องลงคะแนนเป็นเทคโนโลยีที่กำลังมีอยู่ในขณะนี้ แต่ในอนาคตอาจมีการลงคะแนนด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากเครื่องลงคะแนน ซึ่งหากไม่มีการกำหนดหลักการนี้ไว้หากในอนาคตมีกรณีการลงคะแนนทางอิเล็กทรอนิกส์ก็อาจต้องมาดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอีก ฉะนั้น จึงได้เสนอเพิ่มความเพื่อให้เกิดความเหมาะสม

ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ได้ชี้แจงอีกว่า สำนักงาน กกต. ได้จัดทำแผนดำเนินการเมื่อมีกฎหมายรองรับการใช้เครื่องลงคะแนนไว้เป็น ๓ ระยะ ประกอบด้วย แผนระยะสั้น เป็นการนำเครื่องลงคะแนนไปใช้ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นพื้นที่นำร่อง จำนวน ๑๐๐ หน่วย ในลักษณะการลงคะแนนแบบคูชานาน โดยในหน่วยเลือกตั้งจะมีการลงคะแนน ๒ แบบ คือ แบบใช้บัตรเลือกตั้งและใช้เครื่องลงคะแนน และให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกว่าจะลงคะแนนแบบใดแบบหนึ่ง แผนระยะกลาง เป็นการขยายผลการใช้เครื่องลงคะแนนแบบคูชานานในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ชั้นใน สำหรับแผนระยะยาว เป็นการใช้เครื่องลงคะแนนเต็มพื้นที่ ซึ่งระยะเวลาจะเป็นเมื่อใดขึ้นอยู่กับแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ของสำนักงาน กกต.

สำหรับการศึกษาวิจัยการใช้เครื่องลงคะแนน สำนักงาน กกต. ได้ร่วมกับบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ดำเนินการวิจัย พัฒนาและผลิตเครื่องลงคะแนนมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ปัจจุบันได้พัฒนาผลิตเครื่องลงคะแนนรุ่นที่ ๔ ในปี ๒๕๕๔ จำนวน ๒๐๐ ชุด (๑ ชุด ประกอบด้วย เครื่องรวมคะแนน ๑ เครื่อง และเครื่องกดคะแนน ๔ เครื่อง) มีราคาชุดละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท งบประมาณ ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และนำไปจัดสรรให้กับสำนักงาน กกต. ประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด ศูนย์การเรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ ๑ - ๕ ศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย และส่วนกลาง นำไปทดลองใช้และประชาสัมพันธ์ โดยนำไปทดลองใช้ในการเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์ ประธานนักเรียน/นักศึกษา และเก็บรวบรวมผลการศึกษาจากแบบสอบถามผู้ใช้เครื่องลงคะแนน พบว่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อมั่นในความเที่ยงตรงของเครื่อง ร้อยละ ๒๐ ของกลุ่มตัวอย่าง ยังไม่แน่ใจเพราะเป็นของใหม่รวมทั้งได้จัดอบรมสาริตและทดลองใช้เครื่องลงคะแนนแบบเสมือนจริงในพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ยะลา บุรีรัมย์ กาญจนบุรี และจันทบุรี ในเดือนมีนาคม - มิถุนายน ๒๕๕๘ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อการใช้เครื่องลงคะแนน การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง และความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

สำหรับงบประมาณในการบำรุงรักษาเครื่องลงคะแนน สำนักงาน กกต. ได้ดำเนินการซ่อมบำรุงเครื่องลงคะแนนรุ่น ๔ ในปี ๒๕๕๘ จำนวน ๕๐ ชุด งบประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการซ่อมบำรุง

จำนวน ๖๒ ชุด งบประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลืออีก ๘๘ ชุด จะดำเนินการในปี ๒๕๖๑ ทั้งนี้ การซ่อมบำรุงจะเป็นการตรวจสภาพ เปลี่ยนอะไหล่และแบตเตอรี่ที่เสื่อมสภาพจากการใช้งาน

ทั้งนี้ สำนักงาน กกต. ได้มีการยกร่างหมวดเครื่องลงคะแนนขึ้นใหม่ ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ จะได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาต่อไป

๔. การลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง มาตรา ๙๐

บทบัญญัติในมาตรา ๙๐ เรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เนื่องจากหลายฝ่ายไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการลงคะแนนลักษณะนี้ เพราะอาจเป็นช่องทางทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ที่ประชุมจึงเห็นควรให้สำนักงาน กกต. ไปแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๐ โดยให้ผู้ใช้สิทธิต้องแจ้งเหตุ พร้อมแสดงหลักฐานอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้งทั่วไปได้

ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ได้แก้ไขความในวรรคสองเป็น ดังนี้

“เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งและหลักฐานของผู้แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้องและมีเหตุจำเป็น ให้กำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้นั้นจะขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ และหมายเหตุสถานที่ที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง”

ทั้งนี้ ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ชี้แจงว่า มีการปรับความเพื่อให้มีการแสดงหลักฐาน และต้องมีเหตุจำเป็นแล้ว ส่วนเหตุจำเป็นและการแสดงพยานหลักฐานจะกำหนดไว้ในระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด อย่างไรก็ตามที่ประชุมเห็นควรให้มีการนำไปปรับความใหม่อีกครั้ง โดยสำนักงาน กกต. ได้นำเสนอร่างมาตรานี้ใหม่แต่ก็ได้ยืนยันในหลักการเดิม ซึ่งที่ประชุมจึงมีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการปรับความให้เกิดความสมบูรณ์ ดังนี้

“มาตรา ๙๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งให้สามารถแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ ดังนี้

(๑) กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

(๒) กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งได้ด้วยเหตุจำเป็น ดังต่อไปนี้

(๑) (ก) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเดินทางไปพื้นที่ห่างไกล

(๒) (ข) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นเจ็บป่วยและไม่สามารถเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

(๓) (ค) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นพิการหรือสูงอายุและไม่สามารถเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

(๔) (ง) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นจะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรและมีได้แจ้งความประสงค์ขอใช้

สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

(๕) (จ) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลถิ่นทุรกันดารจากที่เลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งร้อย กิโลเมตร

(๖) (ฉ) เหตุอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

กรณีตาม (๑) และ (๒) วรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นหลักฐานที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำมาแสดงว่าไม่อาจไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้ โดยให้รับรองสำเนาเอกสาร ดังนี้

(๑) คำสั่งของทางราชการ หรือ

(๒) คำสั่งของหน่วยงานเอกชน หรือ

(๓) หนังสือเชิญไปร่วมงานที่สำคัญ หรือ

(๔) หนังสือแจ้งให้เข้ารับการรักษาพยาบาล หรือ

(๕) หนังสือรับรองจากหน่วยงานของรัฐที่ยืนยันว่าไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง หรือ

(๖) เอกสารหลักฐานอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือเอกสารอื่นที่ยืนยันเป็นหลักฐานได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งและหลักฐานของผู้แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้องและมีเหตุจำเป็น ให้กำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้ยื่นจะขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้ยื่นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ และหมายเหตุสถานที่ที่ผู้ยื่นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สถานที่และจำนวนที่เลือกตั้งกลางวันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ก่อนวันเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

๕. การลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร มาตรา ๙๗ มาตรา ๙๘ และ มาตรา ๑๐๐

ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ได้ชี้แจงรายละเอียดหลักเกณฑ์ และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ดังนี้

วิธีการลงทะเบียน มี ๓ วิธี คือ ยื่นด้วยตนเอง ยื่นทางไปรษณีย์ และยื่นผ่านอินเทอร์เน็ต

วิธีการลงคะแนน มี ๓ วิธี คือ จัดที่หน่วยเลือกตั้ง ทางไปรษณีย์ และวิธีการอื่น เช่น การลงคะแนนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (I Vote) เป็นต้น โดยกรณีที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิในวันลงคะแนน ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิ

ทั้งนี้ โครงการ I Vote เป็นโครงการนำร่องใน ๒ ประเทศ ๑ เมือง คือ นอร์เวย์ จอร์แดน และเมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสำนักงาน กกต. ได้ทำบันทึกความร่วมมือกับสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กรมการปกครอง และกรมการกงสุล ขณะนี้อยู่ระหว่างการออกแบบระบบ โดยกรมการกงสุลเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่นำร่องให้สำนักงาน กกต. จากหลักเกณฑ์พื้นที่ที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เกิน ๑,๐๐๐ คน ใกล้เคียงกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งปกติที่ไม่เกิน ๘๐๐ คนต่อ ๑ หน่วย ซึ่งสามารถควบคุมดูแลได้ง่ายและความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยี

วิธีการนับคะแนน นับคะแนน ณ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ และส่งผลคะแนนไปทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่ง กกต. ได้มีนโยบายให้นำคะแนนในแต่ละประเทศแล้วส่งผลคะแนนกลับมายังเขตเลือกตั้ง จากเดิมที่ส่งของบัตรเลือกตั้งกลับมานับคะแนนที่เขตเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่าจะทำให้เกิดความสะดวกและเป็นการประหยัดงบประมาณมากกว่าวิธีการนับคะแนนแบบเดิม สำหรับการลงคะแนนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

(1 Vote) คะแนนจะถูกจัดเก็บรวมไว้ในระบบของศูนย์ประสานงานการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร (สปลน.) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจส่งผลคะแนนไปยังเขตเลือกตั้ง

๖. การคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มาตรา ๑๑๔

ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับการคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหลายครั้ง โดยมีมติให้มีการนำเสนอหลักการเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑) รูปแบบที่ ๑ กรณีที่ใช้จำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาเป็นฐานในการคำนวณ เป็นรูปแบบที่สำนักงาน กกต. นำเสนอใหม่และเห็นควรให้ใช้วิธีการคำนวณดังกล่าวนี้ โดยต้องคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด และคำนวณหาจำนวน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศผลก่อน จากนั้นจึงดำเนินการตามสูตรปกติ ซึ่งกรณีนี้เป็นการประกาศผลเลือกตั้งร้อยละ ๙๕ ของผลคะแนน ๓๓๓๓ เขต และนำผลคะแนนที่ได้ทั้งประเทศมาคำนวณเพื่อหาจำนวน ส.ส. ที่แต่ละพรรคพึงมีจากจำนวน ส.ส. ๔๗๖ คน (ร้อยละ ๙๕ ของ ๕๐๐ คน) โดยจะมีการประกาศผลการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของจำนวน ส.ส. เขต ทั้งหมด (ส.ส. ๓๓๓๓ คน) และจะประกาศจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคได้รับไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ด้วย (ส.ส. ๑๔๓ คน) เช่นกัน

๒) รูปแบบที่ ๒ กรณีที่ใช้ผลคะแนนของ ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาเป็นฐานการคำนวณ รูปแบบนี้เป็นผลจากการประชุมครั้งที่ ๘ วันอังคารที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่ประชุมมีมติให้มีการคำนวณโดยใช้ผลคะแนนเนื่องจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๑ (๑) และ (๒) ได้กำหนดให้นำคะแนนจาก ส.ส. แบบแบ่งเขตมาใช้ในการคำนวณหา ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

๓) รูปแบบที่ ๓ กรณีที่ใช้ผลคะแนนของ ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาเป็นฐานการคำนวณ โดยนำผลคะแนนเฉพาะที่มีการประกาศผลมาคำนวณ และกำหนดจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้มีลักษณะคงที่รูปแบบนี้อนุกรรมการบางท่านได้นำเสนอ โดยให้นำผลคะแนนของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเฉพาะเขตที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งมาใช้ในการคำนวณ และจะคำนวณเฉพาะคะแนนของ ส.ส. แบบแบ่งเขตในอัตราร้อยละ ๙๕ เท่านั้น ส่วน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้กำหนดจำนวนคงที่เป็น ๑๕๐ คน ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งหากมีการเลือกตั้งใหม่จะไม่นำกรณีของ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อมาเป็นสัดส่วนในการคำนวณ เนื่องจาก ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งใหม่

ร่างมาตรา ๑๑๔ รูปแบบที่ ๑

กรณีใช้จำนวน ส.ส.แบบแบ่งเขตเป็นฐานในการคำนวณ

“มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด โดยนำจำนวนร้อยละที่ประกาศผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตไปคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด กรณีที่เศษจากการคำนวณมากกว่ากึ่งหนึ่งให้ปัดเป็นจำนวนเต็ม

(๒) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศผลให้คำนวณจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมดตาม (๑) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ประกาศผล

(๓) การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการดังนี้

(ก) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มารวมกันเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และหารด้วยจำนวนตาม (๑) เพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่อสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรที่พรรคการเมืองได้รับหนึ่งคนโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม และในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณด้วย

(ข) นำคะแนนตาม (ก) ไปหารด้วยคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของแต่ละพรรคเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบที่แต่ละพรรคพึงมีโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(ค) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีตาม (ข) ให้ได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตาม (ข)

(ง) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีตาม (ข) ให้พรรคการเมืองนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(จ) เมื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนครบทุกพรรคแล้ว แต่ยังมีไม่ครบจำนวนตาม (๒) ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุดได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนตาม (๒)

(ฉ) กรณีเศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมากกว่าพรรคอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น และหากยังมีจำนวนเท่ากันอีกให้ใช้วิธีการจับสลาก

(ช) กรณีที่พรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมี จะทำให้ผลรวมของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวนที่ประกาศตาม (๒) ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ประกาศผลตาม (๒) โดยใช้วิธีการตาม (ฉ)

(ฅ) วิธีการคำนวณเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือเท่ากับจำนวนที่ประกาศตาม (๒)ให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคได้รับตาม (ข) คูณด้วย จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศตาม (๒) หารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศตาม (๒) บวกกับรายชื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน และให้นำ (จ) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(๔) การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตาม (ก) – (ช) ดังกล่าว กรณีมีเศษเป็นจำนวนทศนิยม ให้กำหนดค่าทศนิยมไม่เกินสี่ตำแหน่ง

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ตัวอย่างวิธีการคำนวณรูปแบบที่ ๑ เพื่อหาอัตราส่วน ส.ส. จากจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขต

	A	B	C	D	E
ลำดับ	จำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขต	ร้อยละที่ประกาศ แบ่งเขต (Aหาร ๓๕๐)	จำนวน ส.ส.ทั้งหมด ที่จะประกาศ (B x ๕๐๐)	จำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่จะ ประกาศ (ปรับเป็นจำนวน เต็ม)	จำนวน ส.ส.แบบบัญชี รายชื่อที่จะประกาศ (D - A)
๑	๓๓๓	๐.๙๕๑๔๒๘๕๗๑	๔๗๕.๗๑๔๓	๔๗๖	๑๔๓

จากตารางสามารถอธิบายได้ ดังนี้

(๑) นำจำนวน ส.ส.แบบแบ่งเขตที่ประกาศผล หารด้วยจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด จะได้ร้อยละที่จะประกาศ

$$๓๓๓ \text{ หาร } ๓๕๐ = ๐.๙๕๑๔๒๘๕๗๑$$

(๒) นำจำนวนร้อยละที่ประกาศตาม (๑) คูณด้วยจำนวน ส.ส.ทั้งหมด จะได้จำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะประกาศ

$$๐.๙๕๑๔๒๘๕๗๑ \times ๕๐๐ = ๔๗๕.๗๑๔๓$$

(๓) ปรับจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะประกาศให้เป็นจำนวนเต็ม

$$๔๗๕.๗๑๔๓ = ๔๗๖$$

(๔) นำจำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่จะประกาศที่ปรับเป็นจำนวนเต็มแล้ว ลบด้วยจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตที่ประกาศ จะได้จำนวน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศ

$$๔๗๖ - ๓๓๓ = ๑๔๓$$

ร่างมาตรา ๑๑๔ รูปแบบที่ ๒

กรณีใช้ผลคะแนนของ ส.ส. แบบแบ่งเขตมาเป็นฐานการคำนวณ

“มาตรา ๑๑๔

(๑) ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด โดยนำจำนวนร้อยละของคะแนนที่ประกาศผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตต่อจำนวนคะแนนทั้งหมดไปคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด กรณีที่เศษจากการคำนวณมากกว่ากึ่งหนึ่งให้ปัดเป็นจำนวนเต็ม

ฯลฯ”

ตัวอย่างวิธีการคำนวณรูปแบบที่ ๒ เพื่อหาอัตราส่วน ส.ส.
จากผลคะแนนที่ได้จากการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต

	A	B	C	D	E	F
ลำดับ	จำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขต	คะแนนที่ ประกาศผล	ร้อยละที่ประกาศ (B หาร ๒๙,๕๗๑,๑๒๖)	จำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่จะ ประกาศ (C x ๕๐๐)	จำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่จะ ประกาศ (ปรับเป็น จำนวนเต็ม)	จำนวน ส.ส. แบบบัญชี รายชื่อที่จะ ประกาศ (E - A)
๑	๓๓๓	๒๘,๑๒๙,๗๐๘	๐.๙๕๑๒๕๕๘๙๗	๔๗๕.๖๒๗๙	๔๗๖	๑๔๓
๑๘	๓๕๐	๒๙,๕๗๑,๑๒๖	๑	๕๐๐	๕๐๐	๑๕๐

จากตารางสามารถอธิบายได้ ดังนี้

(๑) นำจำนวนผลคะแนนของเขตเลือกตั้งที่ประกาศผล หารด้วยจำนวนผลคะแนนของเขตเลือกตั้งทั้งหมด จะได้อัตราส่วนที่จะประกาศ

$$๒๘,๑๒๙,๗๐๘ \text{ หาร } ๒๙,๕๗๑,๑๒๖ = ๐.๙๕๑๒๕๕๘๙๗$$

(๒) นำจำนวนร้อยละที่ประกาศตาม (๑) คูณด้วยจำนวน ส.ส.ทั้งหมด จะได้จำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะประกาศ

$$๐.๙๕๑๒๕๕๘๙๗ \times ๕๐๐ = ๔๗๕.๖๒๗๙$$

(๓) ปรับจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะประกาศให้เป็นจำนวนเต็ม

$$๔๗๕.๖๒๗๙ = ๔๗๖$$

(๔) นำจำนวน ส.ส.ทั้งหมดที่จะประกาศที่ปรับเป็นจำนวนเต็มแล้ว ลบด้วยจำนวน ส.ส.แบบแบ่งเขตที่ประกาศ จะได้จำนวน ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่จะประกาศ

$$๔๗๖ - ๓๓๓ = ๑๔๓$$

ทั้งนี้ วิธีการทั้ง ๒ รูปแบบนี้จะมีความแตกต่างกันตรงที่มาของตัวเลขที่จะนำมาคำนวณผลเท่านั้น ซึ่งเมื่อได้ผลลัพธ์เป็นเท่าใดก็จะนำตัวเลขของผลลัพธ์ดังกล่าวมาคำนวณผลในสูตรคำนวณเช่นเดิมตามวิธีคิดปกติที่เคยนำเสนอมา ซึ่งเมื่อได้นำเสนอวิธีการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบกันแล้วสำนักงาน กกต. เห็นว่าควรที่จะใช้วิธีการคำนวณรูปแบบแรกซึ่งเป็นการใช้อัตราส่วนร้อยละของ ส.ส. แบบแบ่งเขตมาเป็นฐานในการคำนวณหาจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ใกล้เคียงกับการประกาศผลการเลือกตั้งในอัตราร้อยละ ๙๕ มากกว่า และ การใช้วิธีการคำนวณโดยใช้ผลคะแนนเป็นฐานนั้นอาจได้จำนวน ส.ส. ที่จะประกาศไม่ถึงร้อยละ ๙๕ ของจำนวน ส.ส. ๕๐๐ คน เนื่องจากสัดส่วนของคะแนนนั้นจะไม่อาจทราบได้ก่อนว่าเป็นจำนวนเท่าใด

อย่างไรก็ตามที่ประชุมมีความเห็นที่แตกต่างจากสำนักงาน กกต. โดยเห็นควรให้ใช้วิธีการคำนวณเพื่อหาอัตราส่วน ส.ส. จากผลคะแนนที่ได้จากการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต เนื่องจากการนำผลคะแนนมาเป็นฐานในการคำนวณจะทำให้ได้สัดส่วนของการคำนวณจากคะแนนที่เป็นจริง และน่าจะสัมพันธ์เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมมากกว่า ประกอบกับในหลักการของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาตรา ๙๑ ได้กำหนดให้การคิดคำนวณ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้คิดคำนวณจากคะแนนของ ส.ส. แบบแบ่งเขต ฉะนั้น การคำนวณโดยนำจำนวน ส.ส. มาคิดคำนวณตามวิธีการที่สำนักงาน กกต. นำเสนอนั้นอาจเป็นไปอย่างไม่สอดคล้องกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญได้

๗. การคำนวณ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อกรณีมีการเลือกตั้งใหม่ มาตรา ๑๑๗

ที่ประชุมตั้งประเด็นคำถามว่าการคำนวณเพื่อหาจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ภายใน ๑ ปี ซึ่งเป็นการบัญญัติความตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ สำนักงาน กกต. มีแนวทางในการคำนวณคะแนนเป็นรายครั้ง หรือคำนวณรวมเพียงครั้งเดียว เนื่องจากเมื่อ กกต. ได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากมีคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ต้องไปยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาจนกระทั่งศาลฎีกาได้พิจารณาแล้วเสร็จนั้นในทางปฏิบัติ ศาลจะไม่สั่งพร้อมกันแต่จะสั่งทีละคดี

ผู้แทนจากสำนักงาน กกต. ชี้แจงว่าควรคำนวณในคราวเดียวเมื่อครบระยะเวลา ๑ ปี เนื่องจากหากคำนวณและคิดอัตราส่วนเพื่อหาจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อใหม่ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งใหม่จะมีผลกระทบต่อคะแนนของหลายพรรค ทำให้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่ต้องพ้นจากตำแหน่งและที่ได้รับการคำนวณเข้ามาใหม่เปลี่ยนแปลงไปทุกครั้งที่มีการคำนวณ ซึ่งอาจเกิดกรณี ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อของพรรคหนึ่งต้องพ้นจากตำแหน่งในการคำนวณครั้งแรกเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่และคำนวณใหม่อีกครั้ง ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อที่พ้นจากตำแหน่งรายเดิมอาจกลับเข้ามาก็ได้ อย่างไรก็ตามที่ประชุมเห็นว่าการคำนวณครั้งเดียวตามที่ผู้ชี้แจงนำเสนอมานั้นอาจไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ และเห็นว่าในทางปฏิบัติแม้อาจไม่มีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น แต่ทางทฤษฎีอาจมีปัญหากเกิดขึ้นได้ ฉะนั้น การบัญญัติความให้มีการคำนวณรายครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่จึงเป็นการเหมาะสมกว่า ทั้งนี้ ผู้ชี้แจงจึงได้ปรับความมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง ใหม่เพื่อให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม ดังนี้

“มาตรา ๑๑๗ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ โดยให้นับวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีที่มีการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งให้มีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง”

๘. บทกำหนดโทษ

๑) ร่างกฎหมายฉบับนี้มีได้กำหนดว่าการกระทำความผิดในมาตราใดมีโทษเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นหลักการใหม่ในรัฐธรรมนูญ โดยสำนักงาน กกต. ให้เหตุผลว่า “ไม่ได้ดำเนินการแยกกรณีเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคสาม เนื่องจากเห็นว่าจะเป็นกรณีที่ฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ถือว่าเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๑)” อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความชัดเจนคณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดในบางมาตราของบทกำหนดโทษว่าการกระทำความผิดฐานใดควรมีโทษเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากเหตุที่เป็นการกระทำความผิดโดยทุจริตและพิจารณาจากความหนักเบาในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ

๒) จากการศึกษาที่สำนักงาน กกต. ให้เหตุผลมานั้นหากการกระทำใดมีได้กำหนดในร่างกฎหมายฉบับนี้ว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตในการเลือกตั้ง แต่ในขณะที่ กกต. ปฏิบัติหน้าที่แล้วพบเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๑) กกต. ก็สามารถที่จะไม่รับสมัครบุคคลนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเหตุเพราะบุคคลนั้นมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญได้

๓) การกำหนดโทษเรื่องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุทุจริตนั้นสามารถดำเนินการบัญญัติความได้ ๒ วิธีการ คือ บัญญัติเป็นรายมาตราว่าการกระทำความผิดฐานใดเป็นการทุจริตต่อการเลือกตั้ง หรือ บัญญัติไว้เพียง ๑ มาตรา และกำหนดในมาตราดังกล่าวว่าการกระทำความผิดมาตราใดบ้างที่เป็นกรณีทุจริตต่อการเลือกตั้ง

๔) การบัญญัติหลักการเรื่องบทกำหนดโทษต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. มาตรา ๘๖ ซึ่งกำหนดเรื่องผลของคำสั่งศาลและการนับระยะเวลาสำหรับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเอาไว้ด้วย

